

25
GODINA
OSRH

UOČI 25. OBLJETNICE OSRH

Prije 25. godina, 28. svibnja 1991. na stadionu u Kranjčevićevoj ulici u Zagrebu, održana je prva smotra postrojbi Zbora narodne garde koje su tog dana prisegnule pred prvim hrvatskim predsjednikom dr. Franjom Tuđmanom. Upravo je to bio početak stvaranja Hrvatske vojske, vojske koja je Hrvatskoj osigurala neovisnost i slobodu. Hrvatska vojska izgrađivala se na profesionalnosti, međusobnom povjerenju i jedinstvu, a simbol je njezine istinske vrijednosti Domovinski rat u kojem se ostvario cilj svake oružane sile – obrana i oslobađanje svoje domovine. U njihovo su stasjanje i jačanje ugrađene brojne žrtve.

POVIJESNE POBJEDNIČKE OPERACIJE DOMOVINSKOG RATA

Na samom početku ostvarivanja svojeg stoljetnog sna, samostalne i suverene države, hrvatski se narod našao na udaru velikosrpske politike koja je od 1991. do

POGLED UNATRAG NA POBJEDNIČKIH ORUŽANIH

U PROTEKLIM SU 25 GODINA ORUŽANE SNAGE IZRASLE U RESEKTAJILNU VOJSKU KOJA JE JAMAC SIGURNOSTI SVIH GRAĐANA REPUBLIKE HRVATSKE, A NA GLOBALNOJ RAZINI, SUDJELUJUĆI U MEĐUNARODNIM MISIJAMA I OPERACIJAMA, PRIDONOSE SVJETSKOM MIRU, STABILNOSTI I SIGURNOSTI. ZAHVALJUJUĆI REZULTATIMA KOJE SU OSTVARILE, REPUBLIKA HRVATSKA DANAS JE MIRNA, STABILNA I SLOBODNA ZEMLJA, NA SVJETSKOJ RAZINI PREPOZNATA KAO PROMICATELJICA MIRA I SIGURNOSTI TE AKTIVNA I KONSTRUKTIVNA ČLANICA NATO SAVEZA I EUROPSKE UNIJE...

1995. zaprijetila opstanku ne samo mlade države, nego i hrvatskog bića u cjelini. Već sredinom 1990. vojni vrh tadašnje zajedničke države bio je spreman rušiti demokratski izabranu hrvatsku vlast. Hrvatska će u tom vremenu biti razoružana. Naime, iz skladišta Teritorijalne obrane (TO) tadašnje SR Hrvatske protuzakonito je i bez znanja legitimnih vlasti oduzeto naoružanje za 250 tisuća pripadnika TO-a. Istodobno se nižu provokacije, zaprečavaju prometnice... Bio je to početak "balvan revolucije". Sukobi postaju sve širi i opasniji, a napadi na hrvatsku policiju sve češći. Jedan se od prvih sukoba dogodio u Nacionalnom parku Plitvička jezera. Hrvatska je specijalna policija intervenirala i odbacila teroriste te uspostavila

Pripremili: Leida PARLOV, Domagoj VLAHOVIĆ, fotoarhiva HVGI-ja

A RAZVOJ IH SNAGA RH

nadzor nad parkom, a ta epizoda Domovinskog rata ostala je zabilježena u novijoj hrvatskoj povijesti kao Krvavi Uskrs. Naime, tijekom akcije poginuo je hrvatski policajac Josip Jović, prva žrtva Domovinskog rata. Nedugo zatim dogodilo se i stravično stradanje dvanaestorice hrvatskih redarstvenika u Borovu Selu, ubijenih iz zasjede i na najokrutniji način. Ubrzo dolazi do ustrojavanja Zbora narodne garde (ZNG), prve profesionalne oružane postrojbe s obrambenim i redarstvenim zadaćama. Prve osnovane brigade ZNG-a svečanu su

prisegu hrvatskoj domovini položile povijesnog 28. svibnja 1991. kad je održan i svečani mimohod na stadionu NK Zagreb u Kranjčevićevoj ulici. Taj datum Oružane snage RH danas slave kao datum svojeg utemeljenja. Potkraj 1991. gotovo trećina Hrvatske bila je bojište, a neka su se područja našla pod potpunom okupacijom neprijatelja. Simbolom otpora krajem 1991. postaje Vukovar koji, unatoč nadljudskim naporima branitelja, 18. studenog biva potpuno razrušen i gubi svoju posljednju bitku. Nakon što je 2. siječnja 1992.

OD REDARSTVENIH DO VOJNIH SNAGA

Blokade prometnica, protuhrvatski mitinzi, napadi na hrvatsku policiju, prva hrvatska žrtva na Plitvicama,... bili su samo neki od jasnih pokazatelja novoj vlasti o pokušaju nasilnog zaustavljanja započetih demokratskih procesa u Hrvatskoj te da će za obranu Ustavom zajamčenih vrijednosti iznad svega biti potrebna jača oružana vojna snaga. Premda je JNA oduzela sve oružje Teritorijalne obrane i premda zbog postojećih zakona tad još nije bilo moguće osnovati vojsku, pristupilo se formiranju postrojbi unutar MUP-a RH.

Hrvatski sabor donio je 18. travnja 1991. Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o unutarnjim poslovima, u kojem se već tad kao nova cjelina u sastavu Ministarstva unutarnjih poslova spominje i Zbor narodne garde. Temeljem tog Zakona, predsjednik Franjo Tuđman donosi Odluku o preustroju redarstvenih snaga MUP-a u posebne operativne obrambene postrojbe ZNG-a, pa su sukladno toj Odluci početkom svibnja ustrojene prve četiri brigade ZNG-a (označene kao "A" brigade).

Unatoč prilično skromnoj opremi i naoružanju, počinje formiranje prvih vojnih postrojbi koje su hrvatskoj, ali i svjetskoj javnosti predstavljene na stadionu NK Zagreb u Kranjčevićevoj ulici 28. svibnja 1991. i taj se dan obilježava kao Dan Oružanih snaga RH i Dan Hrvatske kopnene vojske.

Postrojavanje novoosnovanih vojnih snaga i stasanje vlastite vojne snage u to je vrijeme u cijelom hrvatskom narodu budilo izniman ponos i nadu jer upravo su te snage upućivane na najkritičnija napadnuta područja, a ubrzo i po cijeloj Hrvatskoj s ciljem njezine obrane.

Sljedeći korak u razvoju HV-a bilo je donošenje Zakona o obrani 26. lipnja 1991. godine. Tim je Zakonom utvrđeno da oružane snage RH tvore jedinstvenu cjelinu i sastoje se od Hrvatske vojske (HV) i ZNG-a, a pričuvni sastav Teritorijalne obrane prevodi se u pričuvni sastav ZNG-a. Krajem srpnja ustrojava se Zapovjedništvo ZNG-a, pozadinske baze Zapovjedništva ZNG-a (Tuškanac), Časnička škola Kumrovec, četiri brigade ZNG-a, pričuvne brigade od 99. do 120. i samostalni bataljuni ZNG-a. U tom je razdoblju ustrojeno i Zapovjedništvo Zagrebačkog korpusa, Zapovjedništvo ZNG-a za Slavoniju i Baranju, Zapovjedništvo obrane za sjevernu i srednju Dalmaciju i druga zapovjedništva koja su preuzela zapovijedanje nad postrojbama u svojem području odgovornosti i počela voditi borbena djelovanja u suradnji s republičkim kriznim stožerom te s regionalnim i općinskim kriznim stožerima.

Događaji koji će uslijediti pokazat će opravdanost ustrojavanja vlastite vojske te još jednom dokazati kako su ljubav prema domovini te odlučnost i hrabrost da se obrani vlastiti dom moćniji i od najjačeg oružja. Pripadnici ZNG-a na samom su početku Domovinskog rata, zajedno s pripadnicima MUP-a, podnijeli najveći teret brutalne agresije kojoj je Hrvatska bila izložena te su svojom hrabrošću i požrtvovnošću spriječili neprijateljske pokušaje koji su na sve moguće načine nastojali onemogućiti stvaranje hrvatske državnosti i očuvanje njezine samostalnosti i suverenosti. Oni su bili temelj i okosnica ustrojavanja hrvatskih vojnih postrojbi, a iz njihovih se redova popunjavao zapovjedni kadar koji je vodio postrojbe HV-a u najtežim i presudnim borbama za hrvatsku slobodu i neovisnost.

Foto: Marko Perić

Prve osnovane brigade ZNG-a svečanu su prisegu hrvatskoj domovini položile povijesnog 28. svibnja 1991. kad je održan i svečani mimohod na stadionu NK Zagreb u Kranjčevićevoj ulici

sklopljen sporazum o potpunom prekidu borbenih djelovanja u Hrvatskoj, hrvatska obrana bila je nakon teških iskušenja konsolidirana. Bio je to kraj prve etape Domovinskog rata. U međuvremenu su hrvatske oružane snage prerastale u respektabilnu vojnu silu koja će, u danima koji su uslijedili, u ustavnopravni poredak Republike Hrvatske vratiti i posljednji pedalj okupiranog područja.

Potkraj ožujka 1992. godine hrvatske oružane snage bile su spremne mijenjati neodrživo stanje na terenu. Počinje druga faza Domovinskog rata koja će donijeti i niz oslobodilačkih operacija kojima će se promijeniti strateški odnosi snaga. Prvi je uspješno dostignut cilj bila deblokada Dubrovnika i oslobađanje južne Hrvatske. Istodobno, Hrvatska vojska na zadarskom i šibenskom području poduzima oslobodilačke operacije. Početkom 1993. u svrhu spajanja kontinentalne i južne Hrvatske, Hrvatska vojska i specijalne jedinice MUP-a kreću u operaciju Maslenica. U samo 72 sata oslobodile su niz okupiranih sela u zaleđu Zadra te dominantne položaje na Velebitu. Oslobodilačke akcije i operacije nastavljaju se i tijekom 1994. godine, a sa svakom od njih stvaraju se bolji

uvjeti za potpuno oslobođenje cjelokupnog okupiranog hrvatskog teritorija. Prva od njih bila je Zima 94 (studen/prosinac), slijedi Skok-1 (travanj 1995.) i Skok-2 (lipanj 1995.), a kako bi stvorila preduvjete za oslobađanje Knina, sredinom godine Hrvatska vojska poduzima i operaciju Ljeto 95. Usporedno, u svibnju 1995. počela je i vojno-redarstvena operacija Bljesak u kojoj su koordiniranim i združenim djelovanjem hrvatske snage započele oslobađanje zapadne Slavonije i za samo tridesetak sati izbile na Savu i oslobodile Okučane, potom i Staru Gradišku, čime je oslobođen cjelokupan teritorij Brodsko-posavske županije. Operacijom Bljesak hrvatske su snage pokazale odlučnost i osposobljenost za oslobađanje i ostalih okupiranih dijelova Lijepe Naše.

Bljesak je bio svojevrsan uvod u veličanstvenu vojno-redarstvenu operaciju Oluja. U samo 84 sata operacije, u kojoj je bilo angažirano gotovo 200 tisuća pripadnika hrvatskih snaga, oslobođeno je više od 10 500 četvornih kilometara dotad okupiranog područja. Hrvatska vojska ostvarila je sve zacrtane ciljeve. Operacija Oluja bila je i bitan preduvjet za kasniju mirnu reintegraciju istočne Slavonije kojom su

sva okupirana područja naše zemlje vraćena u hrvatski ustavnopravni poredak.

RAZVOJ SPOSOBNOSTI I OČUVANJE VREDNOTA

Hrabrost, junaštvo, poštovanje, čast, odlučnost, nesebičnost, odlike su koje vežemo uz naše branitelje i Hrvatsku vojsku koja je ostvarila veliku pobjedu. Oružane snage Republike Hrvatske u iznimno su kratkom razdoblju od dragovoljačkih odreda izrasle u pravu vojsku spremnu za najzahtjevnije zadatke. Izrasle su u razmjestivu, fleksibilnu, profesionalnu vojsku, članicu najmoćnijeg svjnog saveza, spremnu odgovoriti svim oblicima ugroza i prijetnji nacionalnoj i globalnoj sigurnosti i miru. Povjerenje savezničkih država u Republiku Hrvatsku i u njezine Oružane snage rezultiralo je primanjem Hrvatske u NATO savez 1. travnja 2009. godine. Upravo je članstvo u NATO-u omogućilo Hrvatskoj da još aktivnije pridonese ne samo sustavu kolektivne sigurnosti zemalja Saveza, nego i svjetskom miru, za čiju se uspostavu i očuvanje opredijelila još tijekom Domovinskog rata, a potvrdila slanjem prvih promatrača u mirovne misije UN-a sad već davne 1999. godine.

U dvadeset pet godina postojanja Oružane snage Republike Hrvatske održale su tri vojna mimohoda. Prvi je organiziran na zagrebačkom Jarunu 30. svibnja 1995. povodom obilježavanja pete obljetnice hrvatske državnosti. Pobjednički bedem, drugi vojni mimohod OSRH, održan je na istom mjestu dvije godine poslije, 30. svibnja 1997. Bio je to, nakon dugih ratnih godina, mimohod koji je slavio pobjedu, ali i najavio smjer rasta OSRH, mimohod vojske koja je izrasla u ratu i koja s pobjedničkim samopouzdanjem gleda u budućnost. Treći vojni mimohod održan je u Zagrebu 4. kolovoza 2015. povodom obilježavanja dvadesete obljetnice vojno-redarstvene operacije Oluja, Dana pobjede i domovinske zahvalnosti i Dana hrvatskih branitelja. U mimohodu je bilo gotovo 3000 sudionika. U svečanim postrojenjima – pješачkom, zrakoplovnom, motoriziranom, mehaniziranom i oklopnom – s opremom, borbenim i neborbenim vozilima, u koloni dugoj gotovo pet kilometara jedni do drugih nalazili su se branitelji koji su prije 20 godina oslobodili Hrvatsku i mladi pripadnici OSRH, danas moderne vojske NATO-a. Taj je mimohod dokazao visoku opremljenost, spremnost, obučenos i odlučnost pripadnika OSRH za iz-

Novi je iskorak bilo sudjelovanje pripadnika OSRH u operaciji Europske unije EUFOR Tchad/RCA u Čadu i Srednjoafričkoj Republici gdje su upućeni u listopadu 2008.

vršavanje svih postavljenih zadaća. "Današnji mimohod bio je mimohod mira, a ne rata, budućnosti, a ne prošlosti, mimohod dostojanstva kojim smo pokazali da cijenimo i volimo svoje, ali i poštujemo tuđe," rekla je tad predsjednica Republike Hrvatske Kolinda Grabar-Kitarović. Iako je temeljna uloga Oružanih snaga RH obrana zemlje i saveznika, jedna je od njezinih važnih zadaća u mirnodopskim uvjetima pružanje pomoći lokalnoj zajednici kao i civilnim institucijama RH u slučaju elementarnih nepogoda i prirodnih katastrofa. Nebrojeno je puta upravo njihov angažman bio presudan. Tijekom proteklih 25 godina Oružane snage iz ratnih su se prilagođivale mirnodopskim uvjetima pritom neprekidno razvijajući svoje sposobnosti i nikad ne gubeći iz vida osnovne vrijednosti za koje se Hrvatska opredijelila još tijekom Domovinskog rata: slobodu, jednakost, nacionalnu ravnopravnost, mirotvorstvo, socijalnu pravdu, poštivanje prava čovjeka, nepovredivost vlasništva, očuvanje prirode i čovjekova okoliša, vladavinu prava i demokratski višestranački sustav, koji su kao najviše vrednote ustavnog poretka Republike Hrvatske navedeni u članku 3. prvog Ustava Republike Hrvatske, tzv. božićnog

Ustava, koji je Sabor donio 22. prosinca 1990. godine.

ORGANIZACIJSKE PROMJENE I PROFESIONALIZACIJA

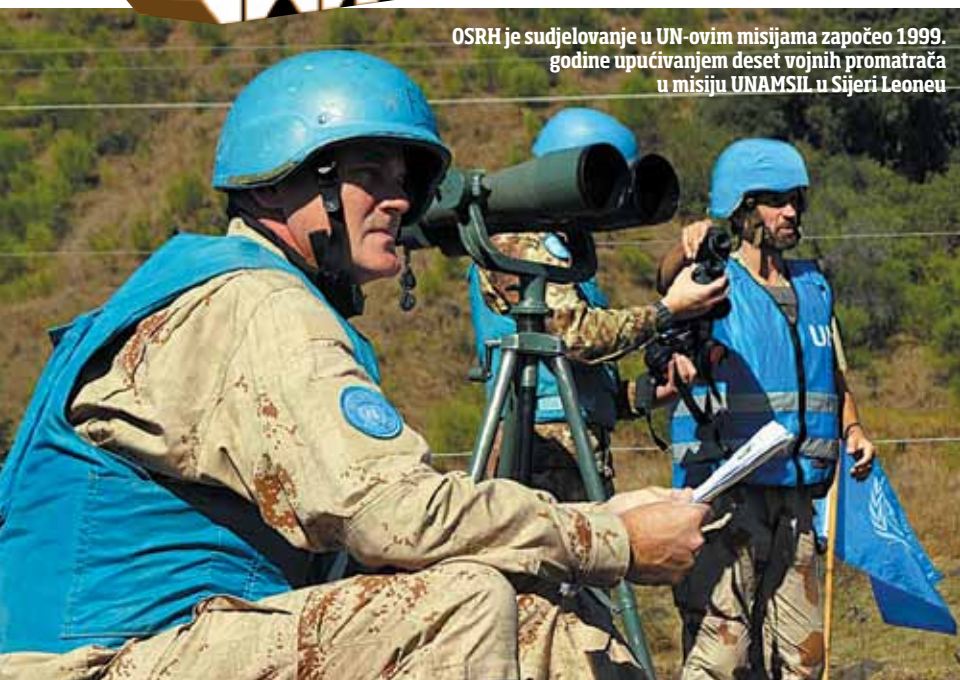
Promjene koje su se još tijekom Domovinskog rata počele provoditi zahvatile su sve segmente obrambenog sustava. Jedne od važnijih bile su organizacijske kako bi se omogućilo lakše vođenje i zapovijedanje vojnim sustavom koji je imao nekoliko stotina tisuća pripadnika. Prva je veća demobilizacija uslijedila nakon potpisivanja Sarajevskog sporazuma u veljači 1992. i u njoj su neke postrojbe u cijelosti, a neke djelomično demobilizirane. U kolovozu te godine dolazi do još jedne veće demobilizacije pričuvnih snaga koja se ogledala u ukidanju nekih postrojbi i zapovjedništava te preustrojanju nekih brigada u taktičke grupe. Nakon oslobodilačkih operacija Bljesak i Oluja, u rujnu 1995. počela je velika demobilizacija koja je završila u veljači 1996. raspuštanjem pričuvnika. Međutim, razvoj velikog sustava kao što su oružane snage kontinuiran je i sveobuhvatan proces koji nikad nije i ne može biti dovršen. Razvoj se nakon rata nastavio tako da se stvore fleksibilne, mobilne, razmjestive, učinkovite, profesionalne oružane snage popu-

njene kvalificiranim i motiviranim osobljem. U skladu s tim, nastavile su se mijenjati u organizacijskom smislu, a broj pripadnika postupno se smanjivao. U procesu preustrojanja provedena je i profesionalizacija Oružanih snaga, a obvezno služenje vojnog roka zamijenjeno je dragovoljnim. Odluku o nepozivanju novaka na obvezu služenja vojnog roka počevši od 1. siječnja 2008. godine Hrvatski sabor donio je 5. listopada 2007. Dragovoljno je služenje vojnog roka postalo izvor popune djelatnog sastava vojnicima. U Dugoročnom planu razvoja Oružanih snaga Republike Hrvatske 2006. – 2015., govoreći o misijama i zadaćama OSRH, spominje se i da će se ugovornom pričuvom popunjavati pričuvne postrojbe s djelatnom jezgrom koje će moći biti upućene u sve vrste operacija u roku od 120 dana od dana donošenja odluke. Ugovorna pričuva pojačavat će potencijal OSRH u izvođenju operacija u zemlji i inozemstvu. Na osječkom je strelištu "Pampas" 8. studenog 2014. održano prvo postrojavanje Prve pješačke bojne Druge pješačke pukovnije pričuvnog sastava Oružanih snaga Republike Hrvatske od Domovinskog rata. Samo tjedan dana poslije, na krajnjem je jugu Hrvatske, u Dubrovniku, održano

postrojavanje Prve pješačke bojne Šeste pješačke pukovnije. Već je iduće godine od 14. do 17. rujna u đakovačkoj vojarni "Dračice" prvi put provedena obuka razvrstane pričuve.

Plansko smanjenje brojčane veličine Oružanih snaga započelo je 2003. godine i nastavljeno je do danas. Uz smanjenje provodi se kontinuirana kvalitativna promjena strukture osoblja u smislu stvaranja optimalnog odnosa časnika, dočasnika i vojnika uz smanjenje broja državnih službenika i namještenika koju usporedno prati i prijam te pomlađivanje. Sredinom travnja 2016. godine Oružane snage RH imale su 16 025 pripadnika, od toga 14 511 djelatnih vojnih osoba te 1514 državnih službenika i namještenika. Sadašnja je struktura OSRH na snazi od 1. prosinca 2014., a obuhvaća Glavni stožer OSRH, Vojnostegovni sud, vojna predstavništva, pristojne postrojbe, tri grane: Hrvatsku kopnenu vojsku, Hrvatsku ratnu mornaricu i Hrvatsko ratno zrakoplovstvo i protuzračnu obranu, te Hrvatsko vojno učilište "Dr. Franjo Tuđman", Zapovjedništvo za potporu i Zapovjedništvo specijalnih snaga. Oružane snage imaju mirnodopski i ratni sastav. Mirnodopski sastav Oružanih snaga čine djelatne voj-

OSRH je sudjelovanje u UN-ovim misijama započeo 1999. godine upućivanjem deset vojnih promatrača u misiju UNAMSIL u Sijeri Leoneu

Fotografija Zdravko Gačić

Hrvatski su vojnici 2003. upućeni u NATO-ovu operaciju ISAF u Afganistanu, iako naša zemlja tad još nije bila punopravna članica NATO saveza

ne osobe, državni službenici i namještenici raspoređeni u Oružane snage, pričuvnici pozvani na obuku, ugovorni pričuvnici, kadeti te osobe koje su pristupile dragovoljnom vojnom osposobljavanju. Iznimno, mirodopski sastav Oružanih snaga čine i ročnici kad je na snazi obvezno služenje vojnog roka. Ratni sastav Oružanih snaga, uz vojne osobe, državne službenike, namještenike i ročnike (kad je na snazi obvezno služenje vojnog roka), čine i vojni obveznici mobilizirani u Oružane snage.

OSRH I EUROATLANTSKE ASOCIJACIJE

Dio promjena koje su se provodile u OS-u bio je vezan i uz naše pristupanje NATO savezu. Članak 3. spomenutog božićnog Ustava već je u samim počecima suvremene Hrvatske pokazao da su euroatlantske integracije, tj. udruživanje i savezništvo sa zemljama koje dijele jednake najviše vrijednosti, logičan put za mladu Hrvatsku. Punopravnom je članicom najmoćnijeg vojnog saveza Republika Hrvatska postala 1. travnja 2009. u Washingtonu kad je u ime RH tadašnja veleposlanica u SAD-u, danas predsjednica Republike Hrvatske

Kolinda Grabar-Kitarović, u State Departmentu položila nacionalni instrument ratifikacije Sjeverno-atlantskog ugovora. Svojevrsna je promocija naše zemlje kao nove članice NATO-a održana na samitu Saveza u Strasbourgu i Kehl u 4. travnja 2009. godine.

Što se tiče Oružanih snaga RH, odnosno Hrvatske vojske, praktična je prilagodba NATO-ovim standardima faktički započela s rujnom 1994. godine kad su u Hrvatskoj počeli raditi stručnjaci iz MPRI-ja (*Military Professional Resources Inc.*), a punopravnom je članstvu u NATO savezu prethodilo članstvo u Partnerstvu za mir i drugim međunarodnim inicijativama kao što je Američko-jadranska povelja. Hrvatsku je kao novu punopravnu članicu čekao bitan korak: završetak integracije u Savez koji je zahtijevao, osim uloženi, i daljnje značajne napore i prilagodbe u svim područjima rada u obrambenom sustavu. Nadalje, Hrvatska je započela sudjelovanje u NATO-ovu sustavu obrambenog planiranja u kojem su Ciljevi snaga i njihova implementacija najvažniji dio jer se njima dugoročno utvrđuje doprinos koji Hrvatska može dati Savezu svojim obrambenim spo-

sobnostima. U 2008. usvojen paket od 50 partnerskih ciljeva na čije se ostvarenje Republika Hrvatska obvezala tijekom idućih deset godina, pretvoren je u paket Ciljeva snaga koji dugoročno usmjerava razvoj sposobnosti Oružanih snaga. Republika Hrvatska kao nova članica i Oružane snage RH integraciju u NATO završile su najbrže u povijesti što je potvrđeno 25. listopada 2012. godine. Tadašnji načelnik GS OSRH general-pukovnik Drago Lovrić i zamjenik zapovjednika Savezničkog zapovjedništva za transformaciju (*Allied Command Transformation – ACT*) poljski general zbora Mieczysław Bieniek u Zagrebu su svečano potpisali Deklaraciju o završetku integracijskog procesa OSRH u NATO strukture. Hrvatska danas provodi kontinuiranu politiku sudjelovanja u izgradnji, održavanju i jačanju obrambenih sposobnosti NATO-a putem aktivnosti u sklopu projekata poput Pametne obrane (*Smart Defence*), Inicijative povezanih snaga (*Connected Forces Initiative*), Koncepta vodeće nacije (*Framework Nation Concept*). Osim sudjelovanja u misijama i operacijama kao što je danas Odlučna potpora u Afganistanu ili KFOR na

Kosovu, najzapaženiji je doprinos hrvatskih postrojbi u vojnim strukturama NATO-a sudjelovanje u NATO-ovim Snagama za brzi odgovor (*NATO Response Force – NRF*). Reforme koje je hrvatski obrambeni sustav, uključujući OSRH, provodio u cilju članstva u NATO-u odgovarale su istodobno i standardima Europske unije. Republika Hrvatska postala je punopravna članica EU-a 1. srpnja 2013. godine. Europska unija nema stalnu vojsku, a europskoj sigurnosnoj i obrambenoj politici Republika Hrvatska, među ostalim, pridonosi sudjelovanjem pripadnika OSRH u mirovnim misijama EU-a, sudjelovanjem u multinacionalnim programima *Pooling & Sharing* čija je namjera da se udruživanjem i razmjenom sposobnosti pridonese održanju, jačanju i daljnjem specijaliziranju obrambenih sposobnosti, a pripadnici OSRH angažirani su i u Borbenim skupinama EU-a (*European Union Battlegroups – EUBG*). Od ulaska u EU našoj se zemlji otvorilo i članstvo u Europskoj obrambenoj agenciji (*European Defence Agency – EDA*), osnovanoj s ciljem koordinacije među članicama, posebno u nastojanjima za poboljšanje postojećih obrambenih kapaciteta te

Od 22. prosinca 2014. do sredine travnja 2015. u operaciji ATALANTA sudjelovao je autonomni tim za zaštitu broda (*Autonomous Vessel Protection Detachment - AVPD*)

radi jačanja europske vojne suradnje i potpore ukupnom razvoju Europske sigurnosne i obrambene politike (*European Security and Defence Policy – ESDP*).

SUDJELOVANJE U MISIJAMA I OPERACIJAMA

Pristupanju NATO savezu zasigurno je pridonijelo i sudjelovanje pripadnika OSRH u međunarodnim misijama UN-a, NATO-a i EU-a u kriznim žarištima diljem svijeta. Tako je od samog početka Republika Hrvatska prepoznata kao zemlja predana očuvanju i uspostavi mira. Sudjelovanje u UN-ovim misijama započela je 1999. godine upućivanjem deset vojnih promatrača u misiju UNAMSIL u Sijeri Leoneu. Broj UN-ovih misija u kojima su sudjelovali pripadnici OSRH povećavao se iz godine u godinu, a zanimljiv je podatak da je 2008. godine od 119 zemalja davateljica mirovnog osoblja Hrvatska bila na prvom mjestu, sudjelujući u dvadeset misija i operacija. Od samog početka pridavala se velika važnost obuci, a postupno su se u Središtu za međunarodne vojne operacije u Rakitju počeli obučavati i pripadnici vojnih snaga stranih zemalja.

Hrvatski su vojnici 2003. upućeni u NATO-ovu operaciju ISAF u Afganistanu, iako naša zemlja tad još nije bila punopravna članica NATO saveza. Prvi je hrvatski kontingent, ukupno 50 pripadnika, čiju su većinu (44) činili pripadnici Vojne policije, upućen u Afganistan 28. veljače te godine. Postupno su u operaciji ISAF pripadnici OSRH preuzimali sve važnije i složenije

Foto: NATO

Punopravnom je članicom najmoćnijeg vojnog saveza Republika Hrvatska postala 1. travnja 2009.

zadaje, posebno u dvama važnim područjima djelovanja, zaštiti snaga i obučno-mentorskim zadaćama. Sudjelovanje u operaciji u Afganistanu znatno je pridonijelo razvijanju interoperabilnosti Oružanih snaga RH za zajedničko djelovanje sa snagama zemalja NATO saveza te je bitno pojačalo politički i vojni kredibilitet Republike Hrvatske kod zemalja članica NATO-a. U operaciji ISAF sudjelovalo je više od 4500 pripadnika OSRH. Završetkom operacije ISAF u prosincu 2014., članice NATO-a s partnerskim su zemljama nastavile pridonositi u Afganistanu sudjelovanjem u misiji potpore miru Odlučna potpora koja je započela 1. siječnja 2015. Dvadeset četvrti HRVCON koji je tad bio u Afganistanu postao je 1. HRVCON nove misije.

Novi je iskorak bilo sudjelovanje pripadnika OSRH u operaciji Europske unije EUFOR Tchad/RCA u Čadu i Srednjoafričkoj Republici gdje su upućeni u listopadu 2008. na šest mjeseci, u vrijeme dok Republika Hrvatska nije bila punopravna članica EU-a. Hrvatska je sudjelovanje u operacijama Europske unije nastavila već 2009. i to u sklopu operacije EU NAVFOR ATALANTA. Od 22. prosinca 2014. do sredine travnja 2015. u toj je operaciji sudjelovao i autonomni tim za zaštitu broda (*Autonomous Vessel Protection Detachment – AVPD*). Od 2009. pripadnici OSRH sudjeluju i u operaciji KFOR na Kosovu. Trenutačno pripadnici OSRH sudjeluju u trima mirovnim misijama UN-a (UNMOGIP, MINURSO i UNIFIL), u NATO-ovoj misiji Odlučna potpora, NATO-ovoj operaciji KFOR te u EU-ovoj operaciji NAVFOR ATALANTA. Hrvat-

ska će u skladu sa svim strateškim dokumentima i vanjskopolitičkim ciljevima i dalje aktivno raditi na uspostavi i očuvanju svjetskog mira, stabilnosti, sigurnosti, demokraciji i vladavini prava.

OPREMANJE I MODERNIZACIJA

Sve promjene i nove zadaće OSRH, u skladu s planovima i mogućnostima, prati i opremanje te modernizacija opreme i naoružanja. Pri izradi planova i strateških dokumenata kojima su definirani glavni projekti

i na svjetskim tržištima te postiže znatne izvozne uspjehe.

U počecima Hrvatske vojske i u Domovinskom ratu opremanje je bilo otežano zbog UN-ova embarga na uvoz naoružanja. Uz domaću obrambenu industriju, koja je rasla zajedno s vojskom, glavni je "izvor" bila oprema koja je preuzeta oslobođenjem vojarni i drugih objekata koje je držala bivša JNA. Nakon ratne pobjede i skidanja embarga u studenom 1995., u kolovozu 1996. predstavljen je prvi veći javni pro-

šljena i izgrađena u Hrvatskoj. HRZ i PZO opremljen je od 2002. do 2005. simulatorom letenja na avionu MiG-21, proizvodom tvrtke Soko, a iz Kanade je kupljen novi protupožarni avion Canadair CL-415. U tom su razdoblju u Rumunjskoj remontirani i modernizirani lovački avioni MiG-21, u Ukrajini transportni avioni AN-32B (druga faza završena 2007.), a u Hrvatskoj, u Zrakoplovno-tehničkom centru, helikopteri Mi-8. Za HKoV je američkom donacijom dobiven simulacijski sustav MILES 2000, a kupljeno je i 39 talijanskih kamiona za specijalne namjene Iveco. Najveći je projekt opremanja i modernizacije OSRH nabava 126 borbenih oklopnih vozila. Postupak je započeo 2005., sukladno Odluci Vlade RH da će projekt u sklopu ofsetnog ugovora sa stranim partnerom biti povjeren tvrtki Đuro Đaković. Na međunarodnom natječaju pobijedila je finska tvrtka Patria, sklopila konzorcij s tvrtkom Đuro Đaković i do 2013. sva su vozila u raznim inačicama, s osnovnom Kongsbergovom oružnom stanicom od 12,7 mm, završena i isporučena MORH-u. Rezultat je ofsetnog ugovora i nabava dviju raketnih topovnjača klase Helsinki iz Finske koje su od početka 2009. pod imenima "Vukovar" i "Dubrovnik" u Flotili HRM-a. Tijekom 2006. pokrenuta je nabava

deset novih višenamjenskih ruskih helikoptera Mi-171Sh, godinu poslije stiglo je pet čeških školskih aviona ZLIN 242 L, a 2007. i 2008. ugovorena su pojačanja za protupožarnu zračnu flotu: dva Canadaira CL-415 te pet Air Tractora AT-802 Fire Boss. Godine 2014. kupljen je još jedan Air Tractor, dvosjed za obuku. Tijekom 2000.-ih i nadalje nabavljana je i NBKO, komunikacijska, pirotehnička te druga inženjerska oprema... U potonjoj vrijedi istaknuti vrhunske strojeve za razminiranje hrvatske tvrtke DOK-ING.

Zadnjih je godina aktualna i nabava kupnjom ili donacijama od savezničkih zemalja. Od Njemačke su kupljene i očekuje se isporuka 12 operativnih rabljenih haubica PzH 2000 od 155 mm, dodatnih triju haubica za pričuvne dijelove te simulatora za obuku, a 2013. sklopljen je i sporazum o kupnji do 580 različitih tipova nebojnih motornih vozila i kontejnera. Donacijama vlade SAD-a tijekom 2014. primljeno je ukupno 212 vozila MRAP (Mine-resistant Ambush Protection). Pred realizacijom je i nabava 16 američkih izvidničko-borbenih helikoptera OH-58D Kiowa Warrior, a HRZ i PZO prošle je godine primio eskadrilu borbenih aviona koja je kompletirana nabavom, remontom i nadogradnjom u Ukrajini.

Hrvatski su vojnici u potpunosti opremljeni hrvatskim proizvodima

i dinamika opremanja i modernizacije Oružanih snaga, u prvom se redu vodilo računa da im se omogućí što bolje obavljanje sadašnjih i budućih zadaća. Od brojnih sustava koji su ušli ili će ući u sastav OSRH, očekuje se podizanje spremnosti i sposobnosti za obavljanje zadaća, i onih u području nacionalne obrane, i onih u sklopu obveza unutar NATO-a. U procesu opremanja naoružanjem i vojnom opremom maksimalno se rabe domaći razvojni i proizvodni potencijali, stoga MORH i OSRH uvelike podupiru projekte hrvatske obrambene industrije. Vrlo snažan argument u korist tom opredjeljenju jest činjenica da je niz hrvatskih tvrtki koje opremaju OSRH, zahvaljujući svojim kvalitetnim inovacijama i proizvodima, etabliran i ugledan

jekt nabave sustava iz inozemstva. Potvrdio je pravac prilagodbe materijalno-tehničkih sredstava OSRH standardima NATO-a, tj. prelazak s "istočnih" na "zapadne" sustave. Riječ je bila o nabavi triju školskih zrakoplova švicarske proizvodnje Pilatus PC-9. U drugom dijelu devedesetih zapažene su i nabave američkih helikoptera Bell 206B-3 Jet Ranger, a suradnja s domaćom industrijom potvrđena je 1999. narudžbom 20 tenkova M84A4 iz tvrtke Đuro Đaković.

Početak 2000.-ih bio je više u znaku preustroja i smanjenja OSRH. Ipak, Hrvatska ratna mornarica 2001. godine u operativnu uporabu uzela je novu raketnu topovnjaču "Kralj Dmitar Zvonimir", a gotovo pet godina poslije protuminski brod LM-51 "Korčula", oba plovila osmi-

Oružane snage svoju snagu, osposobljenost i opremljenost potvrđuju na vojnim vježbama, domaćim i međunarodnim

Najveći je projekt opremanja i modernizacije OSRH nabava 126 borbenih oklopnih vozila

Što se tiče osobne opreme i naoružanja, hrvatski su vojnici u potpunosti opremljeni hrvatskim proizvodima. Tu su, primjerice, odore Kroko, kacige Šestan-Busch, puške VHS i VHS2 tvrtke HS Produkt, a od domaće industrije s nestrpljenjem se očekuje prvi od pet obalnih ophodnih brodova koje Brodosplit gradi za HRM. Ta je grana uvelike ojačana prošlogodišnjim remontom protubrodskog sustava RBS-15 obavljenim u Hrvatskoj.

Što se tiče budućnosti, Dugoročni plan razvoja Oružanih snaga Republike Hrvatske za razdoblje od 2015. do 2024. godine predviđa nalaženje trajnog rješenja za zaštitu zračnog prostora, nabavu novih PZO sustava te protuoklopnih sustava, modernizaciju tenkova M84 i BVP-a M-80, opremanje BOV-ova Patria oružnim stanicama i druge projekte.

VELIK ISKORAK U PODRUČJU VOJNE IZOBRAZBE

Tijekom proteklih 25 godina učinjen je velik iskorak i u području vojne izobrazbe. Iako je za uspješno funkcioniranje bilo kojeg sustava nužna sinergija mnogih elemenata, ipak na početku i na kraju svega stoji čovjek. Izgradnja sustava vojne izobrazbe bilo je jedno od temeljnih pitanja koje je pratilo izgradnju Hrvatske vojske tijekom Domovinskog rata. Krovna je obrazovna ustanova OSRH Hrvatsko vojno učilište koje od rujna 2015. nosi ime prvog hrvatskog predsjednika dr. Franje Tuđmana.

Utemeljeno je u Domovinskom ratu kao mjesto gdje će se stjecati nova znanja i nove sposobnosti, a proteklih je godina nastavljena njegova uspješna misija i afirmacija. Danas se u sklopu HVU-a organizira i provodi izobrazba za potrebe pripadnika OSRH, ali i oružanih snaga drugih zemalja. Učilište provodi redovite cikluse Temeljne i Napredne dočasničke izobrazbe, Intergranske zapovjedno-stožerne izobrazbe i Vojno strukovne izobrazbe časnika u funkcionalnim područjima, izobrazbu na Ratnoj školi, a tu je još i Središte za strane jezike, Tečaj obrambene diplomacije, Tečaj strategijskog planiranja te niz drugih specijalističkih tečajeva. Škole i tečajeve godišnje završi oko tisuću polaznika iz OSRH, brojni strani polaznici te polaznici iz drugih ministarstava i tijela državne uprave.

Godine 2003. započela je realizacija projekta civilno-vojnog školovanja Kadet koji je pokrenut u suradnji Ministarstva obrane RH te Sveučilišta u Zagrebu i Sveučilišta u Splitu s ciljem popune OSRH mladim visokoobrazovanim časnicima. Novi iskorak u redovitom školovanju časnika OSRH učinjen je kad je Ministarstvo obrane Republike Hrvatske u suradnji sa Sveučilištem u Zagrebu i 11 njegovih fakulteta započelo 2014./2015. projekt novih studijskih programa kojima se namjerava integracijom civilno-vojnih programa transformirati sustav vojnog školovanja. Te su godine pokrenuta dva nova

sveučilišna preddiplomska programa: Vojno vođenje i upravljanje te Vojno inženjerstvo. Novi studiji zamjenjuju program Kadet u njegovu većem dijelu, osim u onom koji se odnosi na školovanje vojnih pilota i koji ostaje na Fakultetu prometnih znanosti (smjer Aeronautike). Godine 2015. započinje novi proces transformacije Učilišta u visokoobrazovnu i znanstveno-istraživačku ustanovu, kao i razvoj potencijala za stvaranje konkurentnog vojno-obrazovnog sustava privlačnog za zemlje u okruženju. Transformaciju obrazovnih programa i integraciju u sveučilišnu zajednicu prati i uređenje objekata Kampusa HVU-a

savezu sudjelovali na brojnim međunarodnim vježbama na kojima se potvrđivala osposobljenost i dostignuti stupanj interoperabilnosti potreban za rad s oružanim snagama zemalja članica Saveza. U ovom ćemo pregledu spomenuti samo neke od njih.

Uz vježbe pojedinih grana i postrojbi koje postaju redovite, u rujnu 2000. u akvatoriju Žirja održana je bilateralna vježba hrvatskih i američkih snaga Phiblex 2000. Zanimljiv detalj s vježbe bilo je prvo spuštanje helikoptera iz zemlje koja nije članica NATO-a na američki brod. Bili su to počeci suradnje s partnerskim zemljama koje su

Godine 2003. započela je realizacija projekta civilno-vojnog školovanja Kadet koji je pokrenut u suradnji Ministarstva obrane RH te Sveučilišta u Zagrebu i Sveučilišta u Splitu s ciljem popune OSRH mladim visokoobrazovanim časnicima

koji bi se trebao izgraditi kao moderan vojni kampus koji će zadovoljavati najviše standarde. Time bi se počeo ostvarivati plan da se od HVU-a stvori centar izvrsnosti u kojem će vladati najbolji uvjeti za život i rad kadeta, dočasnika i časnika, ne samo u Republici Hrvatskoj, nego i u okruženju.

POTVRĐIVANJE OSPOSoblJENOSTI I VOJNIH MOGUĆNOSTI

Oružane snage svoju snagu, osposobljenost i opremljenost potvrđuju na vojnim vježbama, domaćim i međunarodnim. Krndija 94, Bandira 94, Posejdon 94..... neke su od prvih vojnih vježbi. Osim na domaćim, pripadnici Oružanih snaga RH još su prije pristupanja NATO

danas glavni saveznici Republike Hrvatske i njezinih Oružanih snaga. Brod HRM-a "Faust Vrančić" sudjelovao je u vježbi Adrion 2006 ispred Ancone, a ta se velika multinacionalna mornarička vježba dvije godine poslije održala u Splitu. Velika je logistička vježba LOGEX svoju tradiciju započela upravo u Hrvatskoj koja joj je 2007. bila domaćin. Jedna od najvećih međunarodnih vježbi koja je pokazala vrhunsku uvježbanost OSRH bila je NATO-ova Noble Midas koja se u listopadu 2007. održala u Hrvatskoj. Te je godine bila najvažnija vježba na razini Saveza i najveća dotad održana u Hrvatskoj. U Hrvatskoj se održavalo i nekoliko međunarodnih vježbi specijalnih postrojbi. U rujnu

2007. održana je vježba Adriatic Eagle, a dvije godine poslije, kao punopravna članica NATO saveza, Hrvatska je bila domaćin vježbe Jackal Stone 09, najveće vježbe specijalnih postrojbi u Europi te godine. Hrvatska je 2010. bila domaćin međunarodne vježbe Black Bear 2010, a riječ je bila o uvježbavanju NATO-ove Multinacionalne bojne VP-a (*Multinational Military Police Battalion* – MNMPBAT).

Godine 2008. održana je vježba Hrvatski ponos čija je svrha bila pokazati osposobljenost i interoperabilnost snaga, kao i tehnike i taktike koje se primjenjuju u mirovnim misijama UN-a i NATO-a. Tu je ulogu poslije preuzela vježba Mir koja je danas temelj za ocjenjivanje snaga prije upućivanja u misiju potpore miru Odlučna potpora. Na vježbi Mir uz naše sudjeluju i snage zemalja iz inicijative A5 koje se zajednički upućuju u misiju. Godinu nakon ulaska u NATO prvi je put održana domaća vježba Udar čija je svrha bilo ocjenjivanje spremnosti postrojbi HKoV-a deklariranih za sudjelovanje u mirovnim operacijama i misijama NATO-a. Broj vježbi povećavao se iz godine u godinu, a u skladu s novim sigurnosnim ugrozama mijenjao se i njihov karakter. Tako je u studenom 2014. održana najveća NATO-ova vježba iz područja cyber obrane. U vježbi Cyber Coalition 14 sudjelovalo je 26 zemalja članica NATO-a i sedam partnerskih zemalja, što znači oko 600 sudionika na više desetaka različitih lokacija. U Zagrebu je radio tim od 40 stručnjaka iz područja informatičkih tehnologija. Obrana informacijskog prostora vrlo je važna za ostvarenje Ciljeva sposobnosti koje je Hrvatska preuzela ulaskom u NATO. Godina 2015. ostat će upamćena kao godina velikih vježbi. U svibnju je, dvadeset i jednu godinu nakon prvog Posejdona, Hrvatska ratna mornarica provela u akvatoriju Dugog otoka uspješno gađanje protubrodskom raketom RBS-15B s raketne bitnice i tako pokazala da je zadržala sposobnost uporabe tih raketa kao ozbiljnog sredstva odvratanja od svih pri-

Obrana od požara, poplava, suše, inženjerijski radovi, traganje i spašavanje na kopnu i moru, hitni medicinski prijevoz bolesnih i unesrećenih osoba te organa za transplantaciju samo su neki od vidova pomoći civilnom stanovništvu

jetnji s mora. Spomenimo i kako su također u svibnju četrnaest vozila Patria, dva kamiona MAN i tri kontejnera s opremom utovareni na željezničke vagone na terminalu u zagrebačkom Vrapču i krenuli put vojnog poligona JMRC "Hohenfels" u SR Njemačkoj na međunarodnu vojnu vježbu Combined Resolve IV. Pripadnici OSRH sudjelovali su i u vježbi Trident Juncture 15, najvećoj vojnoj vježbi Saveza u zadnjih deset godina. Zajedno je radilo oko 36 000 sudionika iz više od 30 savezničkih i partnerskih zemalja. Zanimljivo je da su pripadnici OSRH do španjolskog poligona prevoženi morem, kopnom i zrakom. Održana je i vojna vježba Štit, s najduljom tradicijom u OSRH, koja je danas međunarodnog karaktera. Prošle je

godine na poligonu na Slunju održana najveća vojna vježba Oružanih snaga RH još od Domovinskog rata, nazvana Združena snaga 15, ujedno prva vojna vježba koja se provodila u četirima dimenzijama ratovanja – na kopnu, moru, iz zraka te u cyber prostoru. Bila je to pokazna vježba s bojnim gađanjem u kojoj je sudjelovalo više od 1000 pripadnika svih ustrojstvenih cjelina OSRH. Cilj vježbe bio je pokazati integrirane sposobnosti OSRH i uspješnost uvođenja novih sustava i opreme u operativnu uporabu. Upravo na vojnim vježbama koje su najbliže praksi vojnih vještina za koje se snage kontinuirano pripremaju, oružane snage jačaju spremnost i osposobljenost za sve dodijeljene zadatke i misije.

POMOĆ CIVILNOJ ZAJEDNICI

Iako je temeljna uloga Oružanih snaga RH obrana zemlje i saveznika, jedna je od njezinih važnih zadaća u mirnodopskim uvjetima pružanje pomoći lokalnoj zajednici kao i civilnim institucijama RH u slučaju elementarnih nepogoda i prirodnih katastrofa u čemu sudjeluju sve tri grane. Obrana od požara, poplava, suše, inženjerski radovi, traganje i spašavanje na kopnu i moru, hitni medicinski prijevoz bolesnih i unesrećenih osoba te organa za transplantaciju samo su neki od vidova pomoći civilnom stanovništvu. Pomažu u spašavanju prirodnih i materijalnih dobara, imovine, domova i, najvažnije i neprocjenjivo, ljudskih života. Upravo su zahvaljujući brzim inter-

vencijama pripadnika OSRH, njihovom profesionalnošću, humanošću i velikom srcu spašeni mnogobrojni ljudski životi, djeca, novorođenčad, kojima je jedini spas bio helikopter OSRH. Canadairi su branili i neobranjivo, onemogućili su nebrojeno puta vatrenu stihiju koja je prijetila da domove ljudi pretvori u požarišta, piloti helikoptera spašavali su i izvlačili unesrećene iz usjeka planina... Oružane snage RH pružale su i potporu u naporima zbrinjavanja migranata tijekom njihova boravka u Republici Hrvatskoj odnosno prolaska kroz RH. U sklopu zajedničke operacije EU-a Triton, pripadnici OSRH spašavali su migrante na Sredozemlju. Zbog svih postignuća OSRH u 25 godina postojanja, ne čudi poda-

tak da prema rezultatima anketnog istraživanja koje je 2015. godine proveo Institut Ivo Pilar ispitanici najveće povjerenje imaju upravo u hrvatsku vojsku.

U proteklih 25 godina Oružane snage izrasle su u respektabilnu vojsku koja je jamac sigurnosti svih građana Republike Hrvatske, a na globalnoj razini, sudjelujući u međunarodnim misijama i operacijama, pridonose međunarodnom miru, stabilnosti i sigurnosti. Zahvaljujući rezultatima koje su ostvarile, Republika Hrvatska danas je mirna, stabilna i slobodna zemlja, na svjetskoj razini prepoznata kao promicateljica mira i sigurnosti, te aktivna i konstruktivna članica NATO saveza i Europske unije. ■

